

י"ד תשרי ה'תשע"ה 8.10.13

מגזין מס' 300

חג הסוכות/הושענא רבה/שמיני עצרת

ושמחת תורה/וזאת הברכה/שבת בראשית

קשר- שבועי מאת הרב יאיר כלב

הכתב הלבוי

טבעת הקידושין האלוקית

"אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיכם בעתם" - לימוד התורה וקיום המצוות הם טבעת הקידושין שבהם קידש הקב"ה את ישראל להתחייב לזון אותם ולפרנסם.

(על פי 'היום-יום' כ"ח תשרי)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

פרנסה נצחית ברת קיימא

חוסנו של האילן ועמידתו האיתנה כנגד כל הפגעים והרוחות המאיימות להזיזו ממקומו ולהפילו, תלויים בריבוי וחוזק שורשיו הנעלמים מעין כל רואה ובעומק חדירתם לקרקע. כך הדבר גם באדם, הנמשל לעץ השדה: לפי ערך ריבוי וחוזק שורשי אמונתו וחדירתם למעמקי עצם ההווה, כך נפתח לו לאדם בפנימיותו מקור חיות חבוי ומוצנע – מעיין אלוקי בלתי פגיע שלמעלה מהזמן והמקום – המעניק לו עוז ותעצומות נפש למלא שליחותו בתוך מגבלות הזמן והמקום, ללא תנאי ובכל המצבים.

להחדיר את הנצח בתוך החולף

אמנם אמונת האדם – בחינת 'אבינו שבשמיים' – מכיון שאינה דבר מובן מאליו, ובכל הקשור לחיי המעשה צריכה היא לחיזוק מתמיד, הרי שמן האדם נדרשת עבודה זו (של חיזוק אמונתו) בכוחות עצמו, וכמאמר חז"ל "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים". דוקא מעשיו הטובים של האדם (המקבל על עצמו את עול הציות לצווי החיים בגישה אחראית שלמעלה מטעם ודעת ומבלי להתחשב במצבי רוח משתנים) הם המחזקים ומעמיקים את שורשי אמונתו. המכניס עצמו למגמת יציאה מתמדת ממיצרי טבעו ומגבלותיו האנוכיים על מנת לזכך את הנהגתו היומיומית בהתאם לערכי רוח

'ישראל סבא' שהמליכם על עצמו, מתקיים בו מאמר חז"ל "כל שמעשיו מרובים מחכמתו, חכמתו מתקיימת".
מעשיך יקרבוך...

באחת מאגרותיו, כותב הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו: "סייח דעתו מעניני בריאותו, שכן יעבור (החרדות והמיחושים) על ידי התנהגותו המתאימה".

על האדם להסיר את הדאגה מן הלב (כי לא זו בלבד שהדאגה כלל אינה מועילה, אלא עוד מקלקלת היא את ה'צינורות'), ותחת זאת עליו לטרוח בכל מאודו לעדן ולרומם מעשיו, דיבוריו ומחשבותיו – לעשותם ביטוי ועדות נאמנה, כאן בעולם הזה הגשמי והחומרי, לאמונתו וערכיו. ולפי ערך הזדככות חייו המעשיים כך זוכה הוא ל'מרחב עצמי' שמור ומוגן, בו מאירה נתינת כח אלוקית הנשפעת עליו מצד (ובשל) ערכיו אלה עצמם, להחיותו להחלימו ולחזקו.

אשרי האיש

כאשר פועל האדם בבחירתו החופשית לשחרר עצמו מעבדות ליצריו ומפניות אישיות כשיקולי כדאיות, אילוצי דעת קהל וכו', וממליך על עצמו את 'הדותו' (יהודי מלשון מודה על האמת) בהתמדה ובצמיחה מחיל אל חיל – אזי כמו 'בורא' הוא בזה שמים (אמונה) וארץ (חיי היום יום) חדשים.

לוח שיעורים

לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש... (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי' קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש.

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע אחד בלבד מידי יום חמישי בשעה 20:30 בדיוק! במושב חמד שבמרכז הארץ, על הכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה. השיעור גם משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.

שימו לב: בימי חמישי שבחג הסוכות ובשמחת תורה לא יתקיימו שיעורים.

התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:00) במושב חמד, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144.

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל]. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר.

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן זמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

חג הסוכות, חג האסיף, זמן שמחתנו

אמר ר' אבין: "משל לשניים שנכנסו אצל הדיין, ואין אנו יודעין מי ניצח, אלא מי שנושא שרביט בידו (בצאתו מלפני הדיין) - אנו יודעים שהוא המנצח. כך ישראל ואומות העולם באים ומקטרגים (אלו על אלו) לפני הקדוש ברוך הוא בראש השנה, ואין אנו יודעים מי ניצח; אלא במה שישראל יוצאים מלפני הקב"ה ולולביהם ואתרוגיהם בידם - אנו יודעים שישראל הם המנצחים".

חג הסוכות במקורות

חג הסוכות הוא אחד משלושת הרגלים המוזכרים בתורה (ויקרא כ"ג, לד-לו):

"בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה (למנין החודשים בתורה המתחיל בחודש ניסן) חג הסוכות שבעת ימים לה'. ביום הראשון מקרא קודש, כל מלאכת עבודה לא תעשו. שבעת ימים תקריבו אשה לה', ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם, והקרבתם אשה לה', עצרת היא, כל מלאכת עבודה לא תעשו".

התורה אף מביאה טעם למצות הישיבה בסוכה (ויקרא כ"ג, מב, מג):

"בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. למען יידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, אני ה' אלוקיכם" על שם מצות הסוכה נקרא חג זה "חג הסוכות", לפי שבימים אלה אנו מצווים לשבת בסוכה.

החג נקרא גם "חג האסיף", משום שחל לאחר שנאספה תבואת הקיץ ובני האדם שמחים על היבול. חג זה מדגיש את הצורך להודות לה' על הטוב שהוא מרעיף עלינו, ולא להניח לתחושה של "כחי ועוצם ידי" למלא את לבנו.

מלבד מצות הישיבה בסוכה, מצווים אנו במצוה נוספת

בחג הסוכות - נטילת ארבעת המינים. וכך נאמר באותו

פרק בספר ויקרא פסוקים ל"ט-מ"א:

"אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי, באספכם את

תבואת הארץ, תחוגו את חג ה', שבעת ימים; ביום

הראשון שבתון, וביום השמיני שבתון. ולקחתם לכם ביום

הראשון, פרי עץ הדר (הוא האתרוג) כפת תמרים (לולב),

וענף עץ עבת (הדס), וערבי נחל (ערבה); ושמחתם, לפני

ה' אלוקיכם שבעת ימים. וחגותם אתו חג לה', שבעת

ימים בשנה: חוקת עולם לדורותיכם, בחדש השביעי

תחוגו אותו."

בחג זה מצווים אנו במיוחד על מצות השמחה, ככתוב:

"ושמחת בחגך... והיית אך שמח". כך גם נאמר בנוגע

למצות הלולב: "ושמחת לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים".

לפיכך בתפילות החג נקרא החג גם "זמן שמחתנו".

חג הסוכות נפתח, אפוא, בחג ('יום טוב'), שבו שובתים

ממלאכה, ונמשך עוד ששה ימי חול המועד ומסתיים ביום

השביעי. ביום השמיני חל חג שמיני עצרת ושמחת תורה

שגם הוא 'יום טוב' ואסורים בו במלאכה.

בזמן שבית המקדש היה קיים היו מקריבים במהלך החג

שבעים פרים, רמז לשבעים אומות העולם. חג הסוכות

הוא, אפוא, מקור הכח וההגנה לסוד קיומו של עם

לחבוט בקרקע 5 חבטות על ידי אגודה של 5 ערבות.

חול המועד

בחול המועד אין חייבים במצוות 'כבוד' ו'עונג' כביום טוב, ומכל מקום ימים אלה אסורים בהספד ובתענית. בכל שבעת ימי חג הפסח ובפרט בשמונת ימי חג הסוכות ושמחת תורה חייב האדם להיות בשמחה ובטוב לבב, הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלווים אליו. ושמחה זו היא מצות עשה מן התורה, שנאמר (דברים טז, יד): "ושמחת בחגך, אתה ובנך ובתך..."

חובה ללבוש בגדים נאים וחגיגיים, משום שמחה (ויש המחייבים ללבוש בגדי שבת). כמו כן, בכל ימי חול המועד נוהגים לפרוס על השולחן מפה נאה, כביום טוב. בכל יום סועדים סעודה שיש בה לחם ושותים לכבוד החג 'רביעית' יין (או מיץ ענבים). כמו כן, משתדלים לאכול בכל סעודה ('כזית') בשר בהמה, ועל כל פנים בשר עוף. חז"ל דיברו קשות אודות "המבזה את המועדות" – הוא הנוהג בהם מנהג חול באכילה ושתייה.

על ראש המשפחה לשמח את אשתו וילדיו ואת כל הנלווים אליו. "כיצד משמחן? הקטנים – נותן להם קְלִיּוֹת ואגוזים (=ממתקים), והנשים – קונה להן (אפילו בחול המועד) בגדים ותכשיטים כפי ממונו", ועל כל פנים נעליים חדשות לכבוד החג.

על האדם להיות בשמחה כל שעות היום, ולכן אף השרוי בצער, חלילה, אסור לו להרבות בצערו במועד. בחול המועד מוסיפים בלימוד התורה. כדברי הראשונים על פי דברי התלמוד הירושלמי: "כלום אסור לעשות מלאכה (בחול המועד), אלא כדי שיהיו אוכלין ושותין ושמחים ויגעים בתורה..."

הנחת תפילין בחול המועד: בדורות הראשונים נחלקו הפוסקים בענין הנחת תפילין בחול המועד, אך כיום נוהגים ברוב עדות ישראל שאין מניחים תפילין בחול המועד.

ישראל בשלום ובבטחון, "כבשה אחת בין שבעים זאבים".

מצוות חג הסוכות

ישיבה בסוכה – בליל החג הראשון מצוה לאכול בסוכה. הסוכה צריכה להיות עשויה משלוש דפנות לפחות, העשויות מחומר חזק וקשיח. הסכך צריך להיות צפוף, כדי שרוב שטח הסוכה יהיה מוצל. קודם הסעודה בסוכה עושים את 'קידוש' החג, ובליל א' מברכים קודם "לישב בסוכה" ולאחר מכן את ברכת "שהחיינו". מעתה ועד שמחת תורה (ולא עד בכלל) אוכלים את כל הארוחות בסוכה.

ארבעת המינים – מקיימים מצוה זו בכל יום מימי החג, חוץ מבשבת. לפיכך כאשר היום הראשון של חג הסוכות חל בשבת, אין נוטלים לולב ואתרוג ביום זה, ומתחילים במצוה זו רק ביום הראשון של חול המועד; מהדרים לקיימה בסוכה. אוחזים את הלולב (עם ההדסים והערבות) ביד ימין ומברכים "על נטילת לולב". לאחר מכן לוקחים ביד שמאל את האתרוג ומברכים "שהחיינו". בסיום הברכה מצמידים את האתרוג ללולב ומנענעים אותם לעבר ארבע רוחות השמים ולמעלה ולמטה. את ברכת "שהחיינו" מברכים רק בפעם הראשונה. זמנה של המצוה: מזריחת השמש ועד שקיעתה.

נשים פטורות ממצוות ישיבה בסוכה ונטילת לולב, ומכל מקום הן רשאיות לקיימן ולברך עליהן.

שמחת בית השואבה – מצוה מיוחדת לשמוח בחג הסוכות. על כן שמחים בכל לילה מלילות החג בשירה ובריקודים, זכר ל"שמחת בית השואבה" שהיתה נוהגת בבית המקדש. על שמחה זו אמרו חז"ל: "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו".

בחג הסוכות נידונים על המים, לכן מרבים בתפילות יום 'הושענא רבה' בבקשות על המים. ביום זה הנהיגו הנביאים (מטעמים המובאים על פי סוד בתורת הקבלה)

המזבח פעם אחת ואומרים "אנא ה' הושיעה נא". ביום השביעי היו מקיפים שבע פעמים. טעם הדבר הוא משום שבחג זה נידונים על המים.

התפילות הנאמרות בהקפות הללו נקראות 'הושענא', על שם צירוף המילים "הושע-נא" או "הושיעה-נא", החוזרות ונשנות בהן פעמים רבות. לכן נקרא היום השביעי, בו מרבים בתפילות אלה, 'הושענא רבה'.

מנהג עתיק מתקנת הנביאים, ליטול ביום זה ערבה ומייחדים בה תפילה, ואחר כך חובטים בה חמש פעמים על הקרקע.

לזכר מנהג ההקפות אנו מניחים ספר תורה על בימת בית הכנסת, מקיפים את הבימה פעם אחת בכל יום מימי חג הסוכות, ומתפללים לברכת ה' בנוגע לשפע הגשמים והמים בשנה זו. בהושענא רבה מקיפים את הבימה שבע פעמים, ומרבים בתפילות ובתחנונים. עוד יש בהקפות אלו זכר להקפות שהקיפו בני ישראל את חומות העיר יריחו שבעה ימים. הקפה אחת בכל יום וביום השביעי שבע פעמים. את מנהג חביטת הערבה מקיימים לאחר סיום ה'הושענות'.

בזהר ובספרי הקבלה מבואר כי יום הושענא רבה הוא מעין יום הכיפורים, באשר יום זה הינו יום גמר החתימה. ואם כן הרי שאפשר עדיין לבטל בו גזר דין ולהפכו לטובה. על כן בליל הושענא רבה ניעורים כל הלילה ועוסקים בתורה בציבור עד עלות השחר.

כביסה: איסור הכביסה במועד חמור מסתם עשיית מלאכה. חז"ל חששו שמא לא יכבס אדם את בגדיו לפני החג, בהסתמכו על כך שיעשה זאת בחול המועד בהיותו פנוי, ונמצא שנכנס ליום טוב כשבגדיו מלוכלכים. לפיכך אסרו לכבס בחול המועד.

מתירים לכבס בגדי ילדים קטנים, המתלכלכים בתדירות גבוהה; כמו כן מגבות המיועדות לניגוב הידיים בשעת הסעודה; מגבות ציבוריות; ממחטות וגרביים לאלו הנוהגים להחליפם מדי יום וכבר אזלו הנקיים; וכן אם לא נותרו בגדי ילדים חגיגיים נקיים המתאימים למועד (אולם בבגדי מבוגרים, אם יכול היה לכבס בגד חגיגי מערב החג בכמות שתספיק לכל החג – יש אוסרים).

עבודה בחול המועד: ככלל, אין לעבוד בחול המועד עבודת שכיר, אך אם אין לאדם די מחייתו, מותר לו לעבוד על מנת להשתכר מעות בהן יוכל לקנות אוכל. ומכל מקום, יש להשתדל, ככל האפשר, שהעבודה בחול המועד תהיה "מלאכת הדיוט" (היינו מלאכה פשוטה שאינה כרוכה במחשבה יתירה) ואם אפשר בצינעה. בשל ריבוי הדקויות בנוגע לסוגי העבודה האסורה והמותרת בחול המועד, ראוי לשאול רב בכל ענין לגופו.

הושענא רבה

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מביאים, בכל יום מימי חול המועד סוכות, ענפי ערבה הגדלה על המים. את בדי הערבות היו זוקפים בצידי המזבח, ומקיפים את

גם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

עזרה ראשונה לנפוש

סדר הנתיב

כחה של הסוכה

מצות הסוכה מעניקה ליהודי כח לקיים את ההוראה "בכל דרכיך דעהו", כלומר, בחג הסוכות, גם בשעה שהוא עוסק בעניניו האישיים כמו אכילה, שתייה ואפילו שינה – הרי מקיים הוא בזה מצוה.

שמו של החג

מצות הישיבה בסוכה הינה רק אחת מכמה וכמה מצוות חג הסוכות, ובכל זאת נקרא החג כולו סוכות, על שם מצות הסוכה, ולא על שם מצוות אחרות, כמו ארבעת המינים וכדומה.

אחד ההסברים לכך הן המעלות המיוחדות שבמצות הישיבה בסוכה על מצות ארבעת המינים. ראשית, מצות סוכה מתחילה ברגע התקדש החג והיא נמשכת עד תום החג. לעומת זאת, מצות נטילת ארבעת המינים מתחילה רק למחרת בבוקר.

כל החג ובמשך כל היום

הבדל נוסף: את מצות ארבעת המינים מקיימים פעם אחת ביום, ולאחר שכבר קיימו את המצוה פטורים ממנה. ואילו מצות הישיבה בסוכה חלה כל הזמן, שכן אודותיה נאמר "תשבו כעין תדורו". היינו כשם שהאדם גר בדירתו ועושה בה את כל פעולותיו במשך היום, כך חלה מצות סוכה במשך כל היום כולו.

יתרון נוסף למצות הסוכה על כל המצוות האחרות: כל המצוות מוגדרות בפעולה פרטית מסוימת והן קשורות באיברים מסויימים באדם. מצוה אחת מקיימים באיבר אחד ומצוה שנייה מקיימים באיבר אחר. לעומתן, מצות סוכה אינה מוגדרת בהגדרה פרטית כלשהי, כי אם "תשבו כעין תדורו" – היא מקיפה את כל איברי האדם, על כל פעולותיו ומעשיו.

ויתירה מזו: הואיל ואמרו חז"ל "כל אדם שאין לו בית אינו אדם", מכאן שפעולתה והשפעתה של הדירה על האדם היא גם כשהוא נמצא מחוצה לה. היינו גם כאשר

מהלך הוא ברחוב, הרי שהולך ברחוב אדם שיש לו בית (לעומתו, שונה בתכלית תחושתו הכללית של אדם שאין לו בית, שגם כאשר הולך הוא ברחוב – הרי שהולך ברחוב אדם שאין לו בית). ועל כן, בחג הסוכות, כאשר דירתו של האדם (גם מי שאין לו בית) היא הסוכה, הרי גם בלכתו ברחוב הוא נתון להשפעתה של הסוכה.

כח לכל השנה

חודש תשרי הוא חודש כללי, המעניק כחות מיוחדים לעבודת ה' במשך כל השנה. מכל מצוה ממצוות מועדי החודש אנו שואבים כחות והוראות לעבודתנו במשך השנה. ואם כן, מה אנו מקבלים ממצות סוכה?

ובכן, מצות הסוכה מעניקה ליהודי כח לקיים את ההוראה "בכל דרכיך דעהו". יהודי נדרש לעבוד את ה' לא רק בשעת התפילה ולימוד התורה, אלא גם בשעה שהוא עוסק בעניניו האישיים, בעובדין דחול. הסוכה נותנת כח לכך, שכן בעצם הישיבה בסוכה מקיימים את המצוה גם כשעוסקים בצרכים האישיים, כאכילה, שתייה ואפילו שינה.

מצוה קלה

הגמרא מכנה את מצות הסוכה – "מצוה קלה". כשיהודי יוצא לעבודת ה' במשך השנה מתוך החלטה תקיפה ונחושה – יהיה מה שיהיה, אני עבד של מלך מלכי המלכים הקב"ה ושום דבר לא ימנע ממני למלא את רצוני – אזי קל לו לפעול שגם צרכיו הגשמיים יהיו כראוי, שגם בהם יעשה דירה לו יתברך.

וכאשר האדם עושה דירה לו יתברך בכל מעשיו ועניניו, מעניק לו הקב"ה מידו הרחבה, בכל הנצרך לו, בבני, חיי ומזוני רוויחי (בנים, בריאות ופרנסה בהרחבה).

ארבעת המינים – סמל לאחדות העם!

כל אחד מארבעת המינים מאופיין בתכונות מיוחדות, ויחד הם מסמלים את כלל עם ישראל.

אתרוג - יש לו טעם (בהיותו פרי) וגם ריח.

לולב - יש לו טעם (פרי התמר) אך אין לו ריח.

הדס - יש לו ריח אך אין לו טעם.

ערבה - אין לה לא טעם ולא ריח.

חלוקה זו מסמלת את כל הסוגים שבעם ישראל:

טעם וריח - אלה היהודים, שיש בהם גם תורה וגם מעשים טובים.

טעם בלי ריח - יהודים בעלי תורה, שאינם עוסקים כל-כך במעשים טובים.

ריח בלי טעם - בעלי מעשים טובים, אך אין להם תורה.

לא טעם ולא ריח - אלה היהודים, שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים.

שמא תאמר: רוצה אני רק את בעלי התורה ובעלי המעשים הטובים; אין רצוני במי שאין בו תורה או מעשים טובים; ובוודאי איני רוצה שום קשר עם מי שאין לו לא תורה ולא מעשים טובים.

אומרת לך התורה: באתרוג בלבד אינך יכול לקיים את המצוה; אף לא בצירוף הלולב וההדס. עליך לקחת איתך גם את הערבה, זו שאין בה לא טעם ולא ריח, ולהצמידה אל הלולב וההדס והאתרוג. רק כאשר כל הסוגים הללו יהיו חבוקים ומאוחדים באגודה אחת, אזי תוכל באמת לגשת אל הבורא ולקיים בשלימות את המצוה.

כיצד אפשר לבזבז זמן כה נעלה ויקר כשמחת תורה על ריקודים!?

הזמן המתאים והמסוגל ביותר לחדש בתורה

גודל השמחה בשמחת תורה – למותר לבאר, שהרי הכל יודעים גודל מעלת התורה, ובמילא גם גודל מעלת שמחתה. אמנם עדיין נשאר שאלתם של אלו הטוענים שכיון שגדלה כל כך מעלת התורה ושמחתה, הייתכן שבמשך חג שמיני עצרת ושמחת תורה מתעסקים כל הזמן עם ריקודים? הלא מוטב היה לעסוק בלימוד התורה ולחדש חידושים בתורה (שהרי התורה "לא בשמים היא", וכל אחד מישראל מחוייב לחדש בתורה לפי שרש נשמתו, כמבואר בתניא), שאז היתה התורה שמחה, וגם הוא היה שמח מהחידושים שלו... ואיזה סדר זה לעסוק כל הזמן בריקודים? (ולהעיר, ששאלה זו מצינו גם בתורת החסידות, אבל באותיות שונות)

וביותר יוקשה על פי המבואר בתורת החסידות גודל מעלת שמיני עצרת ושמחת תורה, שזהו אותו ענין כמו ראש השנה, אלא בקו אחר – והיינו שכל שעות החג בראש השנה הן בקו המרירות, וכל שעות החג בשמיני עצרת ושמחת תורה הן בקו השמחה, אבל ענינם אחד הוא. ואם כן, כיצד מבזבזים זמן נעלה כל כך עבור ריקודים?

וכמו כן מבואר בנוגע לשמחת תורה שהשמחה היתירה שבחג זה שייכת ללוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים. שאז נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ובלב שלם, כדברי חז"ל "מה (הלוחות) הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון", ככתוב "סלחתי כדבריך". שגדלה מעלתם של לוחות שניות שניתנו ביום הכיפורים על לוחות ראשונות ששבר משה רבנו בי"ז בתמוז, באופן של "כפלים לתושיה", כמעלת בעלי תשובה על צדיקים גמורים. ועל

כך היא השמחה בשמחת תורה – כמשל בן המלך שהיה בשביה ושב אל בית אביו המלך, שמצד זה נעשית אצל המלך שמחה גדולה ביותר, ועורך סעודה גדולה כו'. אלא, שלא קבעו שמחה זו מיד במוצאי יום הכיפורים – כי, תיכף לאחרי יום הכיפורים אי אפשר לבוא לשמחה הגדולה ביותר שצריכה להיות בשמחת תורה, כיון שאי אפשר להתהפך מן הקצה אל הקצה בשעתא חדא, מתכלית המרירות לתכלית השמחה – ולכן קבעו זמן השמחה לסיום חג הסוכות, "זמן שמחתנו".

ואם כן, כיון שמדובר אודות גילויים נעלים ביותר, ושמחה גדולה ביותר שפורצת כל הגדרים – הרי זה הזמן המתאים והמסוגל ביותר לעסוק בלימוד התורה ולחדש חידושים. כידוע, בשעת החדווה והשמחה מתבטלים כל הגדרים ונפעלת פתיחת המוחין. אזי פועל השכל באופן אחר לגמרי וביכולתו להשיג השגות נעלות ביותר ולחדש חידושים בתורה. ואם כן, כיצד 'מבזבזים', אפוא, שעות יקרות כאלו ומקדישים אותן עבור ריקודים!?

יקר וחשיבות התורה

ויובן בהקדים דברי הגמרא "מאי דכתיב (מהו שכתוב) מי האיש החכם ויבין את זאת . . על מה אבדה הארץ? – דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת . . שלא ברכו בתורה תחילה":

אין הכוונה ב"עזבם את תורת" שלא עסקו בלימוד התורה, שהרי ידוע שלמדו תורה ובריבוי; וכמובן גם מזה ש"דבר זה ("על מה אבדה הארץ") נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו". היינו שאילו היה המצב שלא למדו תורה, היו גם הם יכולים לידע "על מה אבדה

בסגנון כזה, שלולי שרואים זאת בפירוש בדברי הב"ח, שעסק בגליא דתורה, יכולים לחשוב שכתב זאת אדמו"ר חסידי (על פי נסתר דתורה)...

לימוד התורה לשמה

והענין בזה: בודאי שלימוד התורה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ועד כדי כך, שבלמוד התורה שבעל-פה אם אינו מבין מה שלומד, אינו יוצא ידי חובת מצות תלמוד תורה. וכמו כן אמרו חז"ל "לעולם ילמד אדם תורה במקום שלבו חפץ"; היינו, במקום שיש לו נועם ועריבות ("געשמאָק") מצד השכל שבזה; ואף על פי כן, אין זה בסתירה לכך שלימוד התורה הוא מצד היות התורה שעשועי המלך בעצמותו.

ויובן על פי משל מעני המחזר על הפתחים, שכאשר נותנים לו פרוטה, אזי הוא שמח בשמחה גדולה, כיון שגם פרוטה נחשבת אצלו לעושר. ואף על פי כן, כאשר יתנו לו בשעת מעשה אבנים טובות ומרגליות, אזי ישכח ויאבד את הנועם והערבות שהיו לו בפרוטה, מצד גודל העושר של האבנים טובות ומרגליות.

ועל דרך זה בנדון דידן (=בענינו): אף על פי שיש לו תענוג מצד החכמה והשכל שבתורה, הרי כאשר יתבונן בגודל מעלת התורה שרק "אלקים הבין דרכה", אזי יאבד אצלו היוקר והחשיבות שמצד השכל האנושי, ויבוא ללימוד התורה לשמה.

להתבונן לפני לימוד התורה

וזהו הפירוש "שלא ברכו בתורה תחילה", "שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה": שלא נרגש אצלם חשיבות התורה מצד היותה חכמתו ורצונו של הקב"ה, אלא רק החשיבות שמצד השכל שבה כי "היא חכמתכם ובינתכם גו". ולכן "לא ברכו בתורה תחילה", "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" – כיון שלא נרגש אצלם האלקות שבתורה, אלא ההבנה וההשגה של השכל האנושי.

הארץ", ולא היו צריכים שיפרש זאת הקב"ה בעצמו? אלא הפירוש הוא – "שלא ברכו בתורה תחילה", "שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה". היינו, כשם שמברכים ברכת ההודאה וברכת הנהנין על ההנאה כו', כמו כן מברכים ומודים להקב"ה "שנתן לנו את תורתו", מצד יוקר וחשיבות התורה. וכיון שלא ברכו בתורה תחילה, הרי זה מורה על העדר היוקר והחשיבות כו'.

המשכת אלקות בתורה

אך עדיין אינו מובן: איך אפשר לומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם – כיון שלמדו תורה בריבוי ובהתמדה ושקידה, הרי בודאי היתה התורה חשובה בעיניהם, שהרי על דבר שאינו חשוב אין אדם מקדיש כל כך הרבה זמן למען השגתו, ומתוך חיות והתלהבות?

ויובן בהקדם הפירוש הפנימי בענין הברכה – מלשון המשכה. כאשר מברכים "בורא פרי העץ", מודים להקב"ה וממשיכים החיות האלקי השייך לפרי העץ, וכיוצא בזה בשאר הברכות. ועל דרך זה בנוגע לברכת התורה, שענינה הוא המשכת האלקות שבתורה. ונמצא כי העדר הברכה פירושו שלא המשיכו האלקות שבתורה.

כלומר: בודאי היתה התורה חשובה ויקרה אצלם, אבל החשיבות והיוקר היו רק מצד השכל שבתורה, ש"היא חכמתכם ובינתכם (גם) לעיני העמים", אבל לא מצד היותה חכמתו של הקב"ה שלמעלה משכל אנושי, שרק "אלקים הבין דרכה".

וכמו שכתב רבינו הזקן בשולחן ערוך "יראה כל אדם שתהיה (התורה) – כלי חמדו של הקב"ה שהיה משתעשע בה בכל יום – חשובה בעיניו כו". היינו, שחשיבות התורה היא מצד היותה שעשועי המלך בעצמותו. וכפי שמאריך הב"ח (מחבר הספר 'בית חדש') בביאור ענין ברכת התורה בשייכות עם האלקות שבתורה,

וזהו גם הדיוק בלשון הכתוב "על עזבם את תורת",

"תורת" דייקא (דוקא) – שלא נרגש אצלם שהתורה היא תורת הקב"ה, היינו שלימוד התורה שלהם היה באופן ש"בתורתו (של האדם הלומד) יהגה יומם ולילה".

על פי זה מובן גם מדוע לא ברכו ברכת התורה. שלכאורה אינו מובן: כיון שישנו חיוב לברך ברכת התורה, מן התורה או על כל פנים מדרבנן, מה היה איכפת להם להקציב רגעים ספורים כדי לברך ברכת התורה?

והענין בזה: בהיותם אנשי אמת, אנשים רציניים שעשו כל דבר בפנימיות, ידעו את התוכן והמשמעות של ברכת התורה – שמבטאת את החשיבות והיוקר של התורה שהיא שעשועי המלך בעצמותו. וכיון שבשביל זה יש צורך בהתבוננות פרטית כדי לבוא להכרת האלקות שבתורה, כפי שהיא בבחינת חכמה דאצילות ולמעלה מזה, שזהו ענין הדורש זמן – לא רצו להקדיש זמן עבור ענין ההתבוננות כו', אלא העדיפו לנצל כל זמנם לעסק לימוד התורה.

ועל דרך הצחות (הומור דק), בביאור הטעם שלא תיקנו חז"ל לברך על מצות הצדקה – כי, אילו היו צריכים לברך לפני מצות הצדקה, היה פלוני רוצה לומר תחילה "לשם יחוד", ולפני זה היה רוצה לטבול במקוה (ואם הוא מחסידי פולין, היה רוצה שיהיה המקוה חם, ובמילא צריך ללקט עצים כדי לחמם את המקוה...), ובינתיים היה הענין גווע מרעב... ועל דרך המסופר בגמרא אודות נחום איש גם זו. ולכן מוטב שתהיה נתינת הצדקה ללא ברכה, ויתירה מזה אפילו שלא לשמה, ובלבד שיתפרנס הענין.

ועל דרך זה בנידון דידן: כיון שברכת התורה צריכה להיות באופן פנימי לאחרי הקדמת ההתבוננות וכו' – רצו לחסוך את הזמן, ולכן לא ברכו ברכת התורה, אלא הסתפקו בלימוד התורה עצמה, באומרם שבכל אופן "אין דברי תורה מקבלין טומאה שנאמר הלא כה דברי כאש – מה אש אינו מקבל טומאה אף דברי תורה אינן מקבלין

טומאה".

התחלת הלימוד – הכרה בענינה הפנימי של התורה

וההוראה מזה: כאשר מתנהגים בדרך הנ"ל, שעוסקים אמנם בלימוד התורה, אבל, מצד הלהיטות ללמוד תורה חוסכים את הזמן שהיו צריכים להקדיש להתבוננות בענינה הפנימי של התורה ובגדולת הוי' וכו' – הרי זה ענין של "עזבם את תורת", ומביא למעמד ומצב של "אבדה הארץ".

זאת ועוד: ישנם כאלו שאמנם לא שוללים ח"ו את ענין לימוד החסידות וענין ההתבוננות כו', אבל טענתם היא שכל זה יבוא במשך הזמן. היינו, שתחילה ימלא כריסו בש"ס (ששה סדרי משנה) ופוסקים, ובמשך הזמן ילמד כמה שורות בספר התניא, ואחר כך ילמד גם מאמר חסידות, ועד שיראה פעם גם את הלשון שהתורה היא שעשועי המלך בעצמותו.

ובכן: לא זה הוא הסדר, אלא, כדיוק לשון חז"ל "ברכו בתורה תחילה", היינו, שהתחלה של לימוד התורה היא ברכת התורה, שבאה מצד ההכרה בענינה הפנימי של התורה, וכאשר חסרה ההתחלה, אזי חסר כל היסוד.

ענין הריקודים בשמחת תורה

כשם שבכל יום ויום מתחילים בברכת התורה, ורק לאחר זה צריך להיות לימוד התורה, כן הוא גם בכל שנה ושנה. התחלת השנה היא בשמחת תורה בענין הריקודים דוקא, ובאופן שרוקדים עם הספר תורה כפי שהוא כרוך במעיל. היינו, שהשמחה היא לא מצד ההשגה שבתורה, כי אם מצד ההרגש שהתורה היא למעלה מההשגה של שכל אנושי, אלא היא שעשועי המלך בעצמותו.

וענין זה נעשה היסוד ללימוד התורה של כל השנה, ובאופן שההמשכות שנמשכו בראש השנה ובאו בשמיני עצרת בפנימיות – יומשכו על כל השנה כולה, בבני חיי ומזוני רויחי.

הסיפור השבועי

סכך מאלומיניום

האב חשש שהפגנת זהותם היהודית תפגע ביכולתם של ילדיו להתקדם בלימודים ובעבודה, ולכן לימדם תמיד כי "בבית אתם יהודים אבל ברחוב אתם רוסים". כך גדלו הילדים על ברכי מסורת יהודית בסיסית, בלי ידע ממש. חלפו שנים. נחום אליהו נפטר בשנת תשכ"ה (1965). הנער משה כבר היה רופא שיניים מצליח ובעל משפחה. לאחר פטירת אביו ירש את ביתו. עכשיו באה העת להגשים את ההבטחה שהבטיח לעצמו בילדותו. בכל פעם שהיה עומד לצד אביו בסוכה הקטנה היה מביט בעצב בסכך, העשוי מענפי עצים. בלבו חשב כי ככל הנראה מצבו הכלכלי הדחוק של אביו אינו מאפשר לו לבנות גג נאה יותר.

עתה החליט משה להרחיב את הסוכה, והעיקר – את הסכך שעליה יעשה מחומר חזק, יפה ועמיד. למשה היה ידיד, בעליו של מפעל לאלומיניום. הוא ביקש ממנו לייצר בעבורו גג יפה לסוכה מפסי אלומיניום...

גם משה, כאביו, ישב במשך כשלושים שנה בחג הסוכות בסוכתו המיוחדת, המסוככת ב'סכך' אלומיניום. באותה התלהבות של מצוה וניצוץ שמחה היה מקדש על היין, והנוכחים ענו 'אמן' והיו שותפים לשמחתו-שמחתם, על האפשרות לקיים את המסורת היהודית כמיטב יכולתם. חלפו השנים. השלטון הקומוניסטי קרס וברית המועצות התפרקה. השערים נפתחו וליהודים ניתנה האפשרות לחזור ולהתחיל לחיות מחדש כיהודים, אחרי שבעים שנות נתק מיהדות חיה ופעילה.

בקאזאן החלה להתחולל תחייה יהודית. זוג צעיר של שליחי חב"ד קבע את מגוריו בעיר, הרב יצחק גורליק ורעייתו. בני הזוג החלו את פעילותם בעיר בקיץ תשנ"ז

ליל התקדש חג הסוכות בעיר קאזאן, כיום בירת רפובליקת טטרסטן. הרחובות ריקים מאדם, אולם ליד בית אחד נשמעים מפעם לפעם צעדים חרישיים. אט אט מתאסף קהל נכבד של יהודים. הם מצטופפים בחצר האחורית, בתוך סוכה שהוקמה במרפסת הצמודה לבית. הילד משה, בנו של בעל הבית, עובר בין האורחים, מסייע בהגשת הכיבוד, ועוקב בהתעניינות אחר מעשי אביו. בקול שקט אך בלב נרגש פותח אביו באמירת הקידוש, וקריאת 'אמן' נרגשת ושקטה בוקעת מפי כל הנוכחים. גם השנה זכו לקיים את מצות סוכה כהלכתה, על אף הפחד מפני השלטון הקומוניסטי.

המעמד המיוחד נחרת בלב הילד. הוא גדל בימים הקשים של רדיפת הדת מצד שלטונות ברית המועצות. פעילות דתית אסורה, ובמיוחד גדולה הסכנה בהתקבצות בני אדם רבים לפעילות דתית. באווירה זו אין שואלים יותר מדיי שאלות. הילד לא ידע הרבה מהי סוכה. הוא רק נצר עמוק בלבו כל מה שראה או שמע בבית אביו.

המחזה הזה חזר ונשנה מדי שנה בשנה במשך שנים רבות. יהודי העיר היו באים תמיד אל הסוכה היחידה שעמדה בעיר, בבית אביו, ובה קיימו את מצות החג. באותם רגעים הבטיח משה לעצמו כי כאשר יגדל אף הוא יבנה סוכה בביתו, אלא שהסוכה שלו תהיה גדולה ומפוארת פי כמה וכמה.

אביו של משה, נחום אליהו איידינוב, היה סופר סת"ם בקאזאן שלפני המהפכה הקומוניסטית. גם לאחר המהפכה הוסיף לשמור מצוות, אולם הסתיר זאת ככל יכולתו. את ילדיו נאלץ לשלוח לבית הספר הממשלתי, ומשם המשיכו ללימודים באוניברסיטה.

הוא לא היה יכול לעצור בעד דמעותיו. רגשותיו גאו, והוא פרץ בבכי מתמשך. הרב גורליק לא הבין את פשר ההתרגשות הגדולה. הוא הניח לאיש להירגע, ולאחר מכן שאל בעדינות מה מסעיר אותו כל כך. האיש סיפר, ועכשיו עלו דמעות בעיניו של הרב גורליק.

הרב ביקש ממשה לספר את סיפורו לפני כל האורחים. בסיום דבריו קם הרב גורליק ואמר: "דע, כי אביך ראה מן השמים את סוכתך וחיוך של נחת נח על שפתיו. עשית זאת בתום לבך, מתוך כוונה טהורה לפאר את הסוכה. לא יכולת לדעת את דיני הסוכה, כי השלטונות מנעו ממך לקבל חינוך יהודי.

"אני בטוח בלי ספק, כי גם הקב"ה קיבל ברצון ובאהבה את סוכתך, שנעשתה מתוך כוונה טובה וטהורה, והוא הרעיף עליך ועל כל הנוכחים בסוכתך את שפע ברכותיו..."

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

(1997), השיבו את בית הכנסת לידי יהודים והחלו להחיות את חיי הקהילה.

בחג הסוכות הראשון שלאחר בוא הרב גורליק לקאזאן הוא הקים סוכת ענק ליד בית הכנסת, כדי לאפשר לכל יהודי המקום לחוש את טעם החג ולקיים את מצות ישיבה בסוכה. ליד השולחנות הערוכים ניצבו האורחים לבושי חג, ועל פניהם ניכרת ההתרגשות הגדולה. גם משה אידינוב היה בין הבאים.

שקט השתרר, ולאחר כמה מילות הקדמה החל הרב גורליק באמירת הקידוש. מבטו של משה נתקל בסכך הסוכה, והנה אף הוא עשוי ענפי עצים, כמו בסוכה של אביו...

לאחר הקידוש החליף כמה מילים עם השליח הצעיר ושאל בזהירות מדוע הגג עשוי מענפים פשוטים. הרב גורליק השיב בפשטות שהסכך צריך להיות מן הצומח, וכי רק סכך כזה כשר לקיום מצות סוכה. משה קלט פתאום כי הסוכה עם 'סכך' האלומיניום שעליה היתה גאוותו במשך כשלושים שנה היתה למעשה פסולה!

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת 'וזאת הברכה'

ברכת משה לכל שבטי ישראל

משה מכנס את כל שבטי ישראל על מנת לברכם לפני מותו. בפתח הדברים הוא פותח בשבח הקב"ה בכלל ועל שנתן את התורה לישראל בפרט, שבחי משה כוללים גם דברי הערכה וזכות לעם ישראל.

ברכת ראובן

הראשון לברכה הוא ראובן הבכור. משה מברכו שיזכה לאריכות ימים בעולם הזה ולעולם הבא בקרב כל השבטים, מבלי שחטאיו יעיבו על זכויותיו.

ברכת יהודה

משה סומך את ברכת יהודה לראובן, שכן שניהם גברו על מידותיהם להודות על חטאם (מעשה בלהה ומעשה תמר). עיקר הברכה עוסקת בהבטחה להצלחת מלכי ישראל שיעמדו מצאצאי יהודה במלחמותיהם.

ברכת לוי

שבט לוי נחשב למעולה והמובחר בין השבטים, ובהתאם, כך גם ברכתו ודברי השבח לבניו יודעי התורה והמשרתים בבית המקדש. משה מציין את התנהגותו המופתית של השבט בתמימותו ובנאמנותו לה' בכל שנות הנדודים במדבר, אל מול כל התלונות והפרשיות הקשות שליוו את מסעות העם. ברוח נבואתו הוא גם צופה את נצחון החשמונאים בני השבט במלחמתם העתידית ביוונים.

ברכת בנימין

ברכת בנימין מתייחסת בעיקר לבית המקדש שייבנה בנחלתו. על כן סמוכה ברכתו לברכת לוי שבניו ישרתו במקדש.

ברכת יוסף

בחלקו של יוסף ישכון משכן שילה. ועל כן, סמוכה ברכתו לברכת בנימין ולוי. ברכתו של יוסף אנו מוצאים ברכה לשפע בפירות ומימי נחלתו וכן למנהיגים דגולים אשר יעמדו משבט זה.

ברכת זבולון ויששכר

זבולון ויששכר מתברכים יחדיו, שכן הם מקיימים ביניהם שותפות מופלאה: תחילה מתברכים בני זבולון העוסקים במסחר ומפרנסים ותומכים בבני יששכר המתמסרים לעסק לימוד התורה.

ברכת גד

בני גד היושבים בערי הספר, בירכם משה בגבורה ועוז רוח להגן על הארץ. בברכתם מוזכרת בחירתם להתיישב בארץ ישראל המזרחית, מקום קבורת משה.

ברכת דן

שבט דן היושב גם הוא בספר, בצפונה של הארץ, מתברך גם הוא בגבורה ועוז רוח.

ברכת נפתלי

נפתלי זוכה להתברך בקרקע דשנה ופוריה בנחלתו שעל שפת הכנרת.

ברכת אשר

גם ברכתו של אשר מתייחסת, בדומה לשבטים גד ודן, להתיישבותו בספר. משה מברכו בתפוקת שמן רב ומשובח מנחלתו ולריבוי בילודה.

ברכה כללית

בסיימו לברך את כל אחד מהשבטים בפירוט, מסכם משה ואומר, כי מעל כל אלה עומדת ברכת ה' הכללית לכל בני ישראל בענין הגבורה והאומץ, ושהארץ תוציא שפע ברזל ונחושת ממחצביה. על בני ישראל לזכור תמיד כי אין כה' אלוקיהם וכי מזומן הוא להם תמיד לבוא לעזרתם.

משה עולה למות בהר

חמשת חומשי תורה מסתיימים בפטירת משה רבנו שהביא לישראל את תורת ה' הנקראת על שמו - 'תורת משה'.

משה עולה אל הר נבו. משם מראה לו הקב"ה את

הארץ המובטחת, ומודיעו כי ממשמשת ובאה שעת קיום הבטחתו לאבות האומה - הנחלת הארץ לבני ישראל. אלא שהוא, משה, לא יזכה להכנס אל הארץ כי אם לראותה בלבד.

ושם בהר מת משה ומקום קבורתו לא נודע. ומעידה התורה עליו: "ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו, לא כהתה עינו ולא נס לחו".

לאחר שלושים ימי האבל שמקיימים בני ישראל על פטירת משה, שורה החכמה האלוקית על יהושע והוא מקבל לידיו את הנהגת העם ברוח מורשת משה רבו. התורה מסתיימת בתיאור גדולת והפלאות מעלותיו היחודיות של משה כרב, כמנהיג וכנביא: "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אשר ידעו ה' פנים אל פנים. לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים, לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו. ולכל היד החזקה, ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל."

The screenshot shows the homepage of the website www.tanyaor.com. At the top, there is a navigation menu with links for 'הבית', 'אודות', 'תפריט', 'תחומים', 'תעודות', 'תוכן', 'אודות', 'אודות', 'אודות'. The main content area features a large video player with a play button and a title 'הרב אירי כלב - ספר התניא בוו...'. Below the video player, there is a grid of video thumbnails with titles and dates. To the right of the grid, there is a calendar for the month of Tishrei 2013. Below the calendar, there is a QR code and a section for 'הודעות' (Announcements) with a list of items. At the bottom, there is a section for 'תעודות' (Certificates) and 'תוכן' (Content).

התחדשנו!

בוטאו לבקר

באתר המשודרג

www.tanyaor.com

שבת 'בראשית'

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

פרשת 'בראשית' מתחילה מחדש את המחזור השנתי של קריאת חמשה חומשי התורה. ההתבוננות בפרשה זו, בה מתוארת בריאת העולם, היא אבן היסוד לעבודת ה' בכל השנה.

רגע ורגע, בדיוק כפי שבראו בפעם הראשונה.

אין מציאות

בדרך זו מבאר רבנו הזקן בספר התניא את הפסוק: "לעולם ה' דברך ניצב בשמים" – שהמאמר האלוקי "יהי רקיע", שבאמצעותו נתהווה הרקיע, מאמר זה ניצב לעולם בתוך השמים כדי לקיימם. כי אם יפסיק הקב"ה את המאמר האלוקי, יחזרו השמים בו ברגע לאין ואפס כבתחילה.

משמעות הדבר היא, שמציאותו האמיתית של העולם היא המאמר האלוקי. לעולם עצמו אין שום קיום עצמאי. הוא עצמו, במהותו האמיתית, אינו אלא אין ואפס. כל קיומו של העולם אינו אלא המאמר האלוקי, אשר בורא ומקיים אותו בכל רגע ורגע. הרי שהמאמר האלוקי הוא אמיתת המציאות של הבריאה כולה.

העולם אינו מפריע

עתה נוכל להבין את מרכזיותה של שבת בראשית. פרשה זו מעניקה לאדם את ההתייחסות הנכונה לעולם. כשהוא יוצא לחיים, הוא נתקל בקשיים ובהפרעות. הוא צריך לשלב את עקרונות התורה בתוך מציאות החיים, בתוך פעולותיו ועסקיו, ולפעמים נדמה שיש סתירה ביניהם.

אומרת לו התורה: "בראשית ברא אלוקים" – מציאות העולם אינה אלא עשרת המאמרות שבתורה, ובאותה תורה נאמר "אנכי ה' אלוקיך" וכתובות בה תרי"ג המצוות. לא תיתכן אפוא סתירה בין השניים; לא ייתכן

לצאת לחיים בגישה נכונה

ישנו פתגם מפורסם של אדמו"רי חב"ד, אודות השפעתה של השבת הזאת על כל השנה: "באופן שהאדם מעמיד את עצמו בשבת זו, כך תתנהל השנה כולה".

מרכזיותה זו של שבת בראשית דורשת ביאור. לכאורה, חג השבועות, שבו ניתנה התורה, הוא תאריך מרכזי יותר. ובכלל, ישנן פרשיות נוספות, שבהן מופיעים ציוויים יסודיים ומרכזיים בחיי יהודי. מה המיוחד בשבת בראשית?

אלא המיוחד בפרשה זו הוא, שבה מתוארת בריאת העולם. ידיעת עובדה זו וההתבוננות במשמעותה, הן אבן היסוד של עבודת ה' בכל השנה. ככל שיהודי חדור יותר במשמעותה של שבת בראשית, כך ייקל לו לעבוד את בוראו במשך כל ימות השנה.

מאמר תמידי

סיפור הבריאה נפתח ב"בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ". הרמב"ן מפרש, שהמילה 'בריאה' מורה על התהוות יש מאין. כלומר, לפני הבריאה לא היתה שום מציאות, היה אין ואפס, ומן האין הזה ברא הקב"ה את העולם.

זהו חידוש עצום, שאינו דומה לכל פעולת יצירה המוכרת לנו: יצירת מציאות של עולם – מאי מציאות – מן האין והאפס המוחלט. לכן, כדי שהעולם הנברא אכן יישאר במציאותו ולא יחזור להיות אין ואפס, כפי שהיה בתחילה, צריך הקב"ה להוסיף לברוא אותו מחדש בכל

יחזור במחשבתו ובפיו דברי תורה ויעסוק במעשים טובים, וכך תתנהל השנה כולה מתוך הצלחה בגשמיות וברוחניות.

(מעובד מתוך הספר "שלחן שבת",
על פי 'לקוטי שיחות' כרך א')

שהעולם יפריע לקיום המצוות!

יהודי שיוצא אל החיים של כל ימות השנה כשהוא חדור בהכרה זו, יזכה שלא לראות בעניני העולם הפרעה לתורה. אדרבה, גם בשעה שהוא עוסק בעסקיו,

שבת בראשית מברכים חודש חשוון

בשבת שלפני ראש חודש, מודיעים בבית הכנסת ברוב עם אודות היום, השעה והרגע המדויק בו חל מולד הלבנה ובאיזה יום יחול ראש החודש. בשבת זו, פרשת 'בראשית', מכריזים: המולד יהיה אור ליום שישי, שעה תשע בלילה, 2 דקות ו-16 חלקים. ראש חודש חשוון ביום שישי וביום שבת קודש הבא עלינו לטובה. לאחר מכן, בעומדו עם ספר התורה בידיו, מברך שליח הציבור את נוסח ברכת החודש, ומייחל עם הציבור כולו שהחודש הבא עלינו לטובה יהיה מבורך בגשמיות וברוחניות.

אמירת תהילים בציבור

בשבת זו, השכם בבוקר, מתקבצים בבית הכנסת לאמירת כל ספר תהילים בציבור. אחרי אמירת התהילים יאמר 'קדיש יתום' מי שהוריו אינם בין החיים. ואם יש אזכרה או אבל ('חיוב') – יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה ה'יהי רצון' המיוחד שאחרי כל ספר וספר. אחרי כן נוהגים ללמוד מאמר חסידות שיהיה מובן לכל, ולאחר הלימוד מתפללים תפילת שחרית.

אודות אמירת תהילים בציבור בשבת מברכים אמר אדמו"ר הר"י צ': "דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי כנסיות באיזה נוסח שיהיה".

והוסיף על כך הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו: "כשיבוא משיח, לא ידע שום 'קונצים' אלא ידרוש...

כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שישתדלו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?"

מתברכים כל הימים

כידוע, מן השבת, יום המנוחה וההתעלות, מתברכים כל ימות השבוע – הן הימים שלפניה והן אלה שלאחריה. הימים שקודם השבת הינם ימי הכנה לשבת, ועל הימים שלאחריה נמשכת השראתה. אמנם בשבת זו, בה מברכים החודש, נוספת מעלה יתירה – ממנה מתברך ראש החודש (הכולל את כל ימות החודש הבאים עלינו לטובה), על מועדיו והימים המיוחדים שבו.

בשבת זו, לאחר תפילת שחרית נוהגים להתוועד, שבת אחים גם יחד, כדי להכין ולעורר עצמנו להכנס לימי החודש הבא בשמחה ובטוב לבב מתוך הוספה בעניני נר מצוה ותורה אור.

”זאת התורה אדם” (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת בראשית

מעשה בראשית

התורה מספרת אודות בריאת העולם על נבראיו העיקריים והכלליים – ארץ ושמים, גרמי השמים, צמחים ובעלי חיים וכיו”ב, המהווים יחדיו את העולם אותו אנו מכירים ובו אנו חיים. תהליך הבריאה נדרש ומפורש על ידי המפרשים השונים, ומקבל עומק ומשמעות מיוחדת בתורת הקבלה והחסידות. כאן מובאים הדברים על פי המפורש בפשט הכתובים אודות פרטי הבריאה בששת ימי בראשית:

ביום הראשון נבראים האור והחומרים היסודיים בבריאה כמו מים, אוויר ואדמה, ובאופן שמעורבים הם זה בזה. הבדלת האור מן החושך, מאפשרת הגדרת היום הראשון לבריאה.

ביום השני מחלק ה' את המים ל'מים עליונים' ול'מים תחתונים'. המים העליונים מקומם מעל הרקיע והתחתונים מכסים את הארץ.

ביום השלישי ניקווים המים התחתונים אל עמקי הים שבכדור הארץ ונחשפת ומתגלה היבשה. בציווי ה', מצמיחה הארץ מיני צמחים, עשבים, עצים ופירות.

ביום הרביעי נבראים מערכות וגרמי השמים – השמש (להאיר ביום), הירח והכוכבים (להאיר בלילה).

ביום החמישי נבראים הדגים ושאר יצורי המים, העופות וכל בעלי הכנף.

ביום השישי נבראים החיות, הבהמות ושאר כל היצורים החיים על האדמה. עתה, לקראת סיום מעשה בראשית, נברא האדם נזר הבריאה בצלם אלוקים,

ומוענקת לו השליטה והממשלה על כל הנבראים שבים וביבשה.

יום השבת – יום שביתה ומנוחה

מלאכת בריאת העולם מסתיימת ביום השביעי, האחרון במעגל השבוע. ה' מברך את היום השביעי ומקדשו ליום שביתה ומנוחה כאות ועדות לבריאת העולם.

תכלית הבריאה – עבודת האדם

העולם אינו מגיע לשלמותו ותכליתו אלא על ידי עבודת האדם. התורה ממחישה זאת באומרה כי שיח השדה אינו צומח ללא ירידת גשמים, ומוסיפה ואומרת כי אין ה' מוריד גשמים כל עוד אין אדם לעבוד את האדמה.

שיאה של מלאכת מעשה בראשית היא בבריאת האדם. אף שגופו נברא גם הוא מחומר גשמי, נופח הקב"ה באפיו נשמת חיים המבדילה אותו לאין ערוך מיתר הנבראים.

האשה – עזר כנגדו

ה' מעמיד לפני האדם את כל בעלי החיים שכולם נבראו בזוגות, ובחכמתו הרבה קורא האדם לכל אחד ואחד מהם בשמו הראוי לו (בהמשך, לאחר תיאור חטא עץ הדעת, מספרת התורה, כי גם לאשתו קרא האדם בשמה – חוה, להיותה אם כל חי). ולפי שרק האדם נברא יחידי (ללא בת זוג), על כן מחליט ה' כי הגיעה השעה שלא להשאירו יותר לבדו בעולם. הוא מפיל עליו תרדמה ויוצר מאחת מצלעותיו את האשה. מעתה על

מנחת קין ומנחת הבל

אדם וחוה מביאים לעולם שני ילדים – את קין ואת הבל. קין עובד האדמה מביא מנחה עלובה קרבן לה', מהגרועים שבגידולי האדמה. לעומתו מקריב הבל רועה הצאן מן המשובחים שבעדריו. ה' מקבל ברצון את מנחת הבל ודוחה את מנחת קין אחיו. לנוכח אכזבתו, מסביר ה' לקין הממורמר את ענין הבחירה החופשית – התביעה מן האדם לגבור על יצרו הרע המסיתו להפנות עורף לרצון העליון.

קין הפגוע והמקנא מנצל שעת כושר, ובהיותם לבדם בשדה קם הוא על הבל אחיו והורגו. הקב"ה גוזר על קין כי יהיה מסומן, מקולל ומנודה ע"י הבריות, ועל כן נע ונד יהיה ממקום למקום.

רק לאחר כמה דורות בא קין על עונשו הראוי לו. למך, צייד עיוור, דור שישי לצאצאי קין הנעזר בבנו תובל קין, הורג בשוגג בשעת צייד את קין סב סבו בזהותו אותו בטעות כחית השדה.

השתלשלות הדורות מאדם עד נח

התורה ממשיכה בסיפור התפתחות העולם, ומתארת את דמותו של נח הצדיק בדור המבול. בלא להרבות בסיפורי דברים, מפרטת התורה בקצרה את שלשלת צאצאי אדם וחוה (שת, אנוש ועוד שבעה דורות) עד להולדת נח והולדת שלושת בניו: שם, חם ויפת.

מסדר הדורות אנו לומדים, כי אנשי הדורות ההם חיו שנים רבות, ומתושלח, שהאריך ימים יותר מכולם, חי 969 שנה!

מחיית מכעיסי ה'

במהלך הדורות הלכה וירדה רמתם המוסרית של בני האדם, עד כי בימי נח הגדישו בני דורו את הסאה והיו מכעיסים את האלוקים בורא העולם בשחיתותם. ה' מחליט למחות מעל פני האדמה את כל המין האנושי ואת כל בעלי החיים למיניהם. רק נח הצדיק בדורו נושא חן בעיני ה'.

האדם לדבוק באשתו ולהקים עמה את התא המשפחתי למען יעמידו יחדיו צאצאים להמשך הדורות. אף שבאותה שעה אדם וחוה ערומים, מכל מקום אינם מודעים לכך ועל כן אינם בושים בזה כלל.

חטא עץ הדעת וקללתו

את האדם מניח הבורא בגן עדן בו צומחים שני עצים בעלי סגולה מיוחדת: **עץ החיים** שלפירותיו סגולת חיי נצח, ו**עץ הדעת** שהאוכל מפירותיו נחשף למושגי הטוב והרע שבעולם. ה' מצוה על האדם לשמור על הגן ומתיר לו לאכול מכל פירות הגן כאוות נפשו, אך מזהירו לבל יאכל מפרי עץ הדעת.

הנחש הקדמוני, השונה בתכלית מהנחש אותו אנו מכירים כיום (בששת ימי בראשית עדיין עומד היה על רגליו והיה מעולה וחכם משאר בעלי החיים), פונה לאשה ומשדלה לאכול מפרי עץ הדעת האסור באכילה. האשה מתפתה ורק טועמת מן הפרי ואף פועלת על בעלה להתכבד ממנו. טעימת פרי עץ הדעת פוקחת עיניהם ויוצרת אצל שניהם תחושת בושה ואי נוחות מעובדת היותם ערומים. על כן תופרים הם לעצמם חגורות מעלי התאנה לכיסוי גופם.

הקב"ה מעניש את הנחש המחטיא ואת אדם וחוה החוטאים. על הנחש נגזר כי יהיה ארור מכל חית השדה, רגליו ינטלו ממנו ומעתה יזחל על גחונו ויטעם תמיד את טעם העפר. כמו כן ישים ה' איבה תמידית בינו לבין האדם. האשה נענשת אשר תתקשה ותסבול בעיבור ובלידה, ולעולם תשתוקק היא אל בעלה והוא ימשול בה. על האדם נגזר כי את פרנסתו לא יוציא מן האדמה (שנתקללה אף היא בגינו) אלא בעבודה קשה וביגיעה רבה. כמו כן, על מנת למנוע מן האדם לאכול גם מפרי עץ החיים (שאז יחיה הוא לנצח ובכך יונצח גם חטאו), מגרש הקב"ה את אדם וחוה מגן עדן ומעתה נגזר עליהם לחיות שנות חיים קצובות שאחריתן מוות וכליון.

חסידות על הפרשה בראשית

(כמבואר בתניא), והיינו, שהנברא כשהוא לעצמו – הרי גם עתה הוא אין ואפס, וכל קיומו הוא משום שהקב"ה מהווה אותו בתמידות. מי שמתבונן בענין זה ומגיע לידי הכרה זו – יעשה גם את עיסוקיו הגשמיים כלים לאלוקות.

(‘לקוטי שיחות’ כרך א')

שליחות היהודי - לגלות אלוקות בעצמו ובכל פרט בבריאה בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א,א)

בכל הנבראים, הן בצבא השמים והן בצבא הארץ יש כח אלוקי המהווה, מחיה ומקיים אותם בכל רגע ורגע. חיות אלוקית זו היא "מציאותו האמיתית של כל נברא" (כי בלעדיו היה הנברא אין ואפס). אלא שהיא בהעלם מהנברא אשר אינו חש אותה והוא מרגיש את עצמו כמציאות המתקיימת בפני עצמה.

זוהי אפוא ראשית העבודה, לפעול שתתגלה החיות האלוקית שבכל דבר ודבר. וזה שנאמר:

"בראשית" – התפקיד הראשון הוא,

"ברא אלוקים" – לגלות את הנפש והחיות האלוקית.

"את השמים" – המצויה בצבא השמים,

"ואת הארץ" – והמצויה בכל צבא הארץ.

כשם שהכח האלוקי שבכל דבר בעולם, מוסתר ונעלם ויש צורך לגלותו, כך (ובמידה יתירה) קיים הענין בכל יהודי ויהודי. לכל אחד מישראל יש נפש אלוקית שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש". ואולם מחמת שהיא מלובשת בגוף ובנפש הבהמית, הם מסתירים ומעלימים עליה. תפקידו של היהודי אפוא הוא לבטל העלם זה ולגלות את נפשו האלוקית.

(‘לקוטי שיחות’ כרך ב')

תכלית הבריאה

בראשית (א,א)

**בראשית ברא: בשביל התורה שנקראת ראשית...
ובשביל ישראל שנקראו ראשית (רש"י)**

יש השואלים: אם לימוד החסידות חשוב וחיוני, מדוע נתגלתה החסידות רק בדורות האחרונים?

תשובה לכך ניתן למצוא בדברי רש"י, שהעולם נברא בשביל התורה ובשביל ישראל. הגע עצמך – עד הולדת היהודי הראשון, אברהם אבינו, עברו כאלפיים שנה. מתן תורה אף התרחש מאוחר יותר, אלפיים ארבע מאות ארבעים ושמונה שנה לאחר הבריאה.

והלוא דבר הוא! העולם לא נברא אלא בשביל התורה ובשביל ישראל ואף על פי כן חלף זמן רב ביותר עד לידתו של אברהם, ותקופה ארוכה עוד יותר עד מתן תורה!

במשך כל תקופה זו, סברו הבריות שהעולם נברא בשבילן, בשביל עניניהן הגשמיים ואפילו לא עלה על דעתן שקיימת תכלית פנימית ונעלית יותר בבריאה.

נמצאנו למדים שאין בזמן הרב שחלף כדי ללמד על תכלית כוונת הבריאה, שהיא כאמור, התורה וישראל. וכך גם בענין תורת החסידות, אין זה חשוב כמה זמן חלף עד שנתגלתה, העיקר שסוף סוף זכינו לכך.

בני ישראל הם עטרת תפארת העולם; התורה היא עטרת תפארת בני ישראל; ותורת החסידות היא עטרת תפארת של בני תורה.

(‘ספר השיחות’ תש"ד)

חיים יהודיים בכל המצבים

בראשית ברא אלוקים (א,א)

**"הקב"ה ברא כל הנבראים מאפיסה מוחלטת...
יש מאין" (רמב"ן)**

העובדה שהעולם נברא מאין ואפס המוחלט, מוליכה בהכרח למסקנה שחידוש עצום זה חל מחדש בכל רגע

מארז ניגוני חב"ד

מ"ח ניגונים של התבוננות וכיסופים!!
4 דיסקים ב-120 ש"ח בלבד (כולל משלוח)

להזמנות: 052-56-75-770

חג שמח ושבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

עיר	חג	חג	שבת	שבת	שמיני	שמיני	שבת	שבת
	הסוכות	הסוכות	חג	חג	שבת	שבת	שבת	שבת
	כניסה	כניסה	הסוכות	הסוכות	חג	חג	שבת	שבת
	יצאה	יצאה	כניסה	כניסה	יצאה	יצאה	כניסה	כניסה
י-ם	17:40	18:51	17:37	18:49	17:32	18:43	17:29	18:41
ת"א	17:55	18:53	17:52	18:50	17:46	18:45	17:44	18:42
חיפה	17:46	18:52	17:43	18:49	17:37	18:43	17:35	18:41
ב"ש	17:58	18:54	17:55	18:51	17:50	18:46	17:47	18:43

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון